

Historielärarnas förening

2020-08-13

Till Kulturdepartementet
Stockholm

Angående Sveriges museum om Förintelsen

Historielärarnas förening har tagit del av betänkandet SOU 2020:21 Sveriges museum om Förintelsen (dnr Ku2020/01036/KL) och vill härmed avge följande kommentarer.

Utredningen föreslår inrättandet av ett museum för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen i Sverige. Föreningen instämmer med utredningens uppfattning att Förintelsen hänger ihop med Sveriges historia och att de överlevandes berättelser är väsentliga. Medlemmarna i Historielärarnas förening arbetar aktivt på olika nivåer i utbildningssystemet för att bland unga människor i Sverige sprida kunskap om Förintelsen och om likartade processer och mänskliga erfarenheter. Vi anser att det är väsentligt att berättelser, föremål och dokument som på olika sätt berör Förintelsen och de överlevandes öden tas om hand, bevaras, bearbetas vetenskapligt och på lämpligt sätt tillgängliggörs för undervisning och folkbildning. Utredningens förslag att inrätta ett museum är intressant och vi ställer oss bakom detta förslag.

Utredningen uppmärksammar bara i mindre utsträckning hur samlingar och den nyvunna kunskapen ska kunna spridas inom undervisningen. Under ca 20 år har historielärare i Sverige haft stor nytta av insatser som gjorts från projektet Levande historia och därefter Forum för levande historia. Precis som utredningen diskuterar så aktualiserar inrättandet av ett museum frågan om arbetsfördelning med Forum för levande historia. Ett av utredningens förslag är att museet inrättas som en del av Forum. Av utredningen framgår dock att ett forskningsförankrat museum behöver stark koppling till universitet. Genom uppdraget att inrätta och arbeta med samlingar finns även argument för att museet samordnas med en museiorganisation. Historielärarnas förening har inte kompetens att ta ställning till organisationsförslagen. Däremot vill vi understryka att de erfarenheter och nätverk som rör undervisning och pedagogisk utveckling som byggts upp vid Forum för levande historia inte får slarvas bort. Oavsett om den pedagogiska verksamheten med utgångspunkt i Förintelsen stannar vid Forum eller flyttas till det nya museet så måste den verksamheten ha fortsatt hög prioritet, den bör bygga vidare på vad som hittills åstadkommit vid Forum och den måste fortsätta utvecklas.

I utredningens konsekvensbeskrivning anges (s. 179) att information och utbildning om Förintelsen flyttas till det nya museet och att Forums uppdrag att främja mänskliga rättigheter tar utgångspunkt i samtida utmaningar. Något som inte direkt kommenteras är att Forums informations- och utbildningsuppdrag idag tar utgångspunkt inte bara i Förintelsen utan också i andra folkmord. Det stöd för utbildning som idag ges om andra historiska folkmord än Förintelsen uppfattas av många historielärare vara en väsentlig resurs. Det riskerar med förslaget att försvinna. Oavsett om den pedagogiska verksamheten stannar på Forum eller flyttas till det nya museet måste regeringen aktivt ta ställning till om de andra folkmorden ska skrivas in i uppdraget eller ej.

På s. 133 tar utredningen i förbigående upp ett förslag från Läns museernas samarbetsråd om att läns museerna kan ges ett nationellt ansvar för att uppmärksamma Förintelsen. Förslaget

Historielärarnas förening

motiveras med att hela befolkningen bör ges förutsättningar att ta del av verksamheten. Historielärarnas förening tycker att detta är ett väsentligt förslag. Skolklasser och lärare i hela landet arbetar med Förintelsen men oavsett fysisk placering av ett museum kommer bara en mindre del av dem att kunna besöka museet. Tillgängliggörandet av museets samlingar och verksamhet kan spridas antingen via ett uppdrag till läns museerna, eller genom ett ambitiöst arbete med att digitalt tillgängliggöra material. Ytterligare ett argument för ett uppdrag till läns museerna är att det finns en mängd platser runtom i Sverige som på olika sätt har kopplingar till Förintelsen. Dessa platser utgör potentiella resurser för undervisning och folkbildning men i flera fall är de idag underutnyttjade. De skulle kunna användas mer aktivt och det vore lättare för lokala eller regionala aktörer att göra detta än det blir för ett centralmuseum, oavsett om detta placeras i Stockholm, Malmö, Norrköping, Värmland eller någon annanstans.

För Historielärarnas förening,

David Ludvigsson
Ordförande, biträdande professor
styrelsen@historielararna.se

